

ลูกข่างไม้

ลูกข้างไว้

ลูกข้างไว้มีหลายชื่อ คือ บะข้างไว้ บะไว้ ซึ่งเป็นการตั้งชื่อตามเสียงที่ดัง “ไว้ ๆ ๆ ๆ”

ทำจาก

ไผ่เหี้ยะ ไผ่รวก

วิธีทำ

1. ใช้ไม้ไผ่เนื้อบาง ส่วนใหญ่ใช้ไม้เหี้ยะ เลือกลำต้นแก่และแห้งมาตัด ความยาวประมาณ 5 - 7 นิ้ว หรือเล็กกว่านี้ก็ได้ แต่ถ้าใหญ่เกินไปแรงเหวี่ยงจะไม่ค่อยมี
2. ตัดแผ่นไม้ขนาดเท่ากับปากของไม้ไผ่เจาะรูตรงกลาง ปิดหัว - ท้ายของตัวลูกข้าง ติดเข้ากับตัวลูกข้าง
3. เหลาไม้แกนเสียบเข้ารูที่เจาะ โดยเสียบเข้าอีกด้านหนึ่งทะลุไปอีกด้านหนึ่ง แล้วเจาะรูตรงกลางไม้ไผ่ เจาะแบบเฉียงและทแยงเข้าไปเป็นรู เหลาไม้ยิง เจาะรูตรงปลาย

วิธีเล่น

ใช้เชือกพันด้านบนของไม้ที่เสียบ โดยหันรูที่เจาะทแยงเข้าหาตัว พันเชือกออกด้านนอกตัวใช้มือซ้ายจับตัวลูกข้างกับเอว มือขวาถือไม้ยิงสอดใต้มือซ้ายแล้วร้อยเชือกเข้ากับไม้ยิง จับแกนไม้และไม้ยิงด้วยมือซ้าย มือขวาดึงเชือกแรง ๆ ลูกข้างจะหลุดและหมุนเอง เสียงดัง ไว้..ว เพราะลื่นลูกข้างทวนลม

14

คุณค่า

1. **มิติด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย** เป็นการฝึกฝนการใช้กล้ามเนื้อมือและแขน ช่วยให้สามารถใช้มือและแขนได้อย่างคล่องแคล่ว

2. **มิติด้านการส่งเสริมทักษะทางวิทยาศาสตร์** เมื่อลูกข่างหมุน อากาศจะเข้าไปในช่องด้านข้าง เกิดการสั่นสะเทือนของอากาศภายในกระบอกลูกข่าง เสียงเกิดจากคลื่นกล (Mechanical Wave) ซึ่งเป็นคลื่นที่เคลื่อนที่โดยอาศัยตัวกลาง ซึ่งอาจเป็นของแข็ง ของเหลว หรือก๊าซก็ได้ ตัวอย่างคลื่นกล ได้แก่ คลื่นเสียง คลื่นที่ผิวน้ำ เป็นต้น

คลื่นกลเกิดจากการรบกวนตัวกลาง โดยการให้พลังงานกลกับตัวกลาง พลังงานนี้จะถูกถ่ายโอนจากบริเวณที่ถูกรบกวน และแผ่ออกไปโดยอนุภาคของตัวกลาง ไม่ได้เคลื่อนที่ตามคลื่นไปด้วย แต่จะเคลื่อนที่กลับไปกลับมาตรงตำแหน่งหนึ่ง

ถ้าอนุภาคของตัวกลางที่ในทิศตั้งฉากกับทิศการเคลื่อนที่ของคลื่นจะเรียกว่า คลื่นตามขวาง (Transverse Wave) เช่น คลื่นผิวน้ำ คลื่นในเส้นเชือก แต่ถ้าอนุภาคของตัวกลางเคลื่อนที่ไปมาในแนวเดียวกับทิศทางการเคลื่อนที่ของคลื่นจะเรียกว่า คลื่นตามยาว (Longitudinal Wave) เช่น คลื่นเสียง

3. **มิติด้านการส่งเสริมพัฒนาในการใช้ประสาทสัมผัส** เป็นการฝึกการใช้สายตาจับมือให้ทำงานประสานกัน

4. **มิติด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์และสังคม** ลูกข่างไว้ ต้องอาศัยการฝึกฝนจะเล่นได้ดี ดังนั้น เด็กจะต้องเรียนรู้ที่จะใช้ความพยายาม ความอดทน และความตั้งใจจริงในการฝึกเล่นลูกข่างไว้

5. **มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม** เด็กจะได้เรียนรู้ถึงที่มาของลูกข่างไว้ ซึ่งสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประเพณีและวิถีชีวิตของคนในภาคเหนือ นั่นคือ ลูกข่างไว้เกิดจากการทำเสาตุง ซึ่งจะทำปักกันในงานเทศกาลต่าง ๆ ที่วัด ซึ่งแต่ละปล้องของไม้ไผ่ที่ทำเสาตุงจะเจาะเป็นรู ลักษณะของรูจะยาวนานไปกับความยาวของปล้องไม้ แต่ละรูที่เจาะจะมีลักษณะทแยงเข้าไปเป็นลิ้นขนานกันทั้ง 2 ข้าง รูแต่ละปล้องจะไม่ตรงกัน ทั้งนี้เพราะว่าเวลาลมพัดมาทิศทางไหนจะเกิดเสียงดังไว้ ๆ อยู่ตลอดเวลา

